

RISTIKKO- AKATEMIA

www.ristikkoakatemia.fi

Mistä rakkaus alkaa?

Mistä saa alkunsa kiinnostus sanatehtäviin? Miten se, joka on alun perin ollut kenties vain uteliaisuuden sanelema juttu, kasvaa ja joskus voimistuu todelliseksi rakkaudeksi ja intohimoksi?

Se, mitä seuraavassa esitän, on tietenkin vain pelkkää arvailua, joka perustuu omiin kokemuksiini ja yleiseen maallikon tietämykseen antropologiasta ja kulttuurihistoriasta, ilman varsinaista tieteellistä todistusarvoa. Mutta mistäpä muustakaan ihminen parhaiten osaisi puhua kuin omasta kokemuksestaan, ja siitä mitä on oppinut muilta maallisen taivalluksensa varrella.

Aloitetaan yleisestä. Ihminen on eläin, jolla on kyky käyttää symbolista kieltä. Sanoista muodostuu lauseita ja tarkoituksia, jotka eivät viittaa ainoastaan yksittäisiin esineisiin, vaan joista muodostuu jatkuvasti yhä monimutkaisempia ja monimuotoisempia asiakokonaisuuksia. Näin on tapahtunut kaikissa ihmisyyteisissä. Kieli on ihmisten kulttuurin keskeinen osa.

Kirjoitettu kieli on ihmiskunnan historiassa suhteellisen tuore keksintö. Mutta jo ennen sitä, VARSINKIN ennen sitä, kulttuuri, taidot ja perinteet siirtyivät sukupolvelta toiselle ja levisivät ihmisryhmien välisissä kontakteissa suullisen perimätiedon välityksellä. Kaikissa kulttuureissa ja kielissä on omat laulunsa, runonsa, sananlaskunsa, loitsunsa ja kansanviihkeitä. Usein riimitetyssä tai rytmitetyssä muodossa, koska sellainen värssi on helpompi painaa mieleen ja toistaa.

Kukapa meistä ei muistaisi tuhansia ja tuhan-

sia lapsuuden loruja ja raamatunlauseita ja sukulaisten tai koulukaverien tai televisiohahmojen hokemia? Ne ovat jääneet mieliimme paremmin kuin koulussa muinoin opitut laskukaavat ja alkuaineiden järjestysnumerot. Sitten yksityiseen. Omalla kohdallani rakkaus sanatehtäviin alkoi jo lapsena, siis se tavallinen tarina. Äiti ratkoi ristikoita, isä ratkoi ristikoita, moni sukulainen ratkoi ristikoita. Meille tuli kotiin myös Suomen Kuvalehti, joka julkaisi Suomen ensimmäisen suomenkielisen piilosanan keväällä 1975. Meidän perheessä tästä innostuttiin heti. Minä, silloin kymmenvuotias pojankloppi, vanhempien mukana, vaikka tietysti yleissivistykseni ja hoksottimieni käsityskyky ja tietoni kulttuurista ja yhteiskunnasta ja historiasta eivät tuossa vaiheessa olleet tietenkään samalla tasolla kuin aikuisten vastaavat.

Mutta pohja innostukselle oli olemassa. Tuolle peruskivelle on sittemmin rakennettu paljon mielenkiintoista, miellyttävää ja edelleen kestävää. Kieli ei kuole, kieli elää ja muuttuu ja kasvaa ja kehittyy. Sitä paitsi kieli ei ole mikään nollasummapeli. Vanhat kielimuodot ja puheparret pysyvät elossa niin kauan kuin niitä käytetään, samalla kun syntyy uutta. Ei ole tuhoa, ei hävitystä, ainoastaan muutosta ja evoluutiota.

Mistä rakkaus alkaa? Oma rakkauteni sanatehtäviä kohtaan alkoi siis jo lapsena. Voin kiittää siitä ainakin vanhempiani ja Suomen Kuvalehteä, ja koko sitä suomalaista perinnettä, joka edelleenkin pyrkii omakielisen kulttuurin säilyttämiseen ja kehittämiseen. Mitenkään väheksymättä vaikutteiden ottamista muualta. Nuo piilosanatkin kun ovat alunperin englantilainen keksintö.

Antti Parkkinen

antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoihmisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/